

Järva Valla Leht

jarvavald.kovtp.ee

NR 17 (143)

OKTOOBER 2024

ILMUB KAKS KORDA KUUS

Vapimärgi kavaler paneb rahva liikuma

Järva vallavolikogu otsustas 26. septembri istungil, et Järva valla kõrgeima autasu ehk Vapimärgi pälvib Leo Matikainen pikaajalise sporditöö korraldamise ja eestvedamise eest Ambla piirkonnas.

„Esimese hooga ma ei uskunud, kui juba volikogupäeva hommikul tuli sõnum õnnitlusega. Mis asi see nüüd on? Oli üllatus. Aga Järva Teatajas oli seda juba enne volikogu istungit mainitud,“ ütles Matikainen ja lisas, et see on tunnustus eelkõige piirkonnas tehtud spordile. „Võistlusport ja rahvasport on olnud siin päris heal tasemel.“

Matikainen on aastaid arendanud Ambla piirkonna sporditegevust, kaasates aktiivselt ka kogukonna liikmeid. Selle aasta 1. augustil oli tal 50 aasta tööjuubel – pool sajandit tagasi asus ta pärast ülikooli lõpetamist tööle Ambla-Aravete piirkonda ja on siia jäänudki. Küsimusele, mis on teda, Porkuni poissi, siin hoidnud, vastas ta lihtsalt: „Arvan, et need inimesed, kes siin olid, ja nende toetus.“

Matikainen, kes nimetab end ülikoolis saadud hea hariduse tõttu laia profiiliga sporditöötajaks, alustas Ambla keskkoolis kehalise kasvatuse õpetajana, kuid on töötanud ka Aravete kolhoosi spordimetoodiku, Ambla valla sporditöötaja ja lasteaias liikumisõpetajana. Kokku töötas Matikainen koolis 21 ja

lasteaias liikumisõpetajana 14 aastat. Kui aastal 2002 loodi valla hallatav asutus Aravete spordi- ja tervisekeskus, hakkas seda juhtima Matikainen. Tasub märkida, et 1994. aastal loodi Ambla spordiklubi, mille üks asutajaliige oli ka Matikainen, klubi liige on ta tänaseni.

2018. aastast pärast haldusreformi on Matikainen andnud suure panuse ja algatanud Järva vallas mitmeid spordivõistluste tavasid. Väga menukaks on osutunud Järva valla võrkpalli rahvaliiga, kus viimasel aastal osales kaheksa võistkonda. Lisaks on käima lükatud Järva valla rahvaliiga suvevolles ja Järva valla meistrivõistlused kergejõustikus. Ta on ka Ambla piirkonna traditsiooniliste võistluste ellukutsuja ning korraldaja – Alar Ainumäe mälestusvõistlused võrkpallis, Toomas Berendseni karikavõistlused kergejõustikus.

Aastal 2022 jätkas Leo Matikainen tööd spordivaldkonnas, nüüd juba Järva valla spordikeskuse koosseisus Ambla-Albu piirkonna sporditöötajana.

Matikaineni enda meelest on tema kõige suurem tegu olnud rahvaspordi propageerimine ja liikumisürituste korraldamine tavainimestele. „Ma pole kunagi olnud orienteeritud tippspordile, vaid tervisespordile ja liikumisharrastusele. Alustasin 1980-ndate alguses päris mitme seeriavõistlusega, nagu ümber järve jooksud, suusatajate seeriajooksud – need toimivad siiani, rahvast käib palju, perede kaupa. Osa, kes alustasid,

on juba vanaemad-vanaisad ja tulevad lastelastega,“ hindas ta.

Paralleelselt sellega toimusid kogu piirkonnale tähtsad Kõrvamaa mängud, milles osalesid Lehtse, Ambla, Aravete ja Albu külanõukogud ning kuus majandit. 1977. aastal olid esimesed, 26 korda toimusid tali- ja 26 korda suvemängud. „Need polnud ühe-kahepäevased üritused, vaid talimängud kestsid kolm nädalat ja olid sisustatud eri aladega: pallimängude, male, kabe, lauatenise, ujumisega ja nii edasi. Kavas oli ka Tammsaare rahvamatk, kus punkte andsid osalevad töötajad – kust oli matkal rohkem osalejaid, see sai parema koha. Osalejate arv lähenes tuhandele,“ rääkis ta ja meenutas, et ühel suusavõistlusel Tõrvaaugu talu juures Valgehobusemäe lähedal oli stardis üle 400 suusataja.

1990. aastal algasid sõprussidemed Soome Taipalsaari valla sportlastega. „Igal aastal käisime seal võistlemas, esmalt võrkpalluritega, edasi tulid juba jalgpallilaste ühised sõpruslaagrid, üks kord Soomes, teine kord Amblas või Aravetel. Lõpetasin 2019 – siis sai 30 aastat täis. Korraldamine käis üle jõu, kuid suhtleme siiani. 16. novembril tuleb kaheksaliikmeline võrkpalliveteranide punt siit läbi,“ rääkis Matikainen.

Leo Matikainen on andnud hindamatut panuse endise Ambla valla, Järva valla ja kogu Järvamaa spordile. Järva valla vapimärgi on varem pälvinud Tuve Kärner, Kalju Kertsmik, Jüri Ellram ja Enn Sults.

Järva valla teenetemärgi saavad:

Kerli Sirila pikaajalise huviharidustegevuse eest Koeru muusikakoolis ja Järva maa-konnas;

Liia Viks silmapaistvate saavutuste eest kogukondliku kultuurielu hoidmisel ja arendamisel;

Arlet Palmiste silmapaistvate saavutuste eest MTÜ-s Piibe Teater ning valla kultuuri- ja külaelu edendamisel;

Tõnu Linnasmäe pikaajalise pühendunud töö eest EELK Ambla Maarja koguduses.

Järva valla ettevõtlusauhinna pälvib Jüripoja Tall OÜ.

Auhinnad antakse kätte Järva valla seitsmenda sünnipäeva pidulikul aktusel 21. oktoobril Järva-Jaani kultuurimajas.

14.–21. oktoobrini tähistame Järva valla 7. sünnipäeva

Sünnipäevanädalal saavad vallaelanikud esitada ettepanekuid valla 2025. aasta eelarvesse ja rääkida kaasa, milliseid investeeringuid võiks teha. „Eesmärk on see, et saaksime ka vallako-danikelt tagasisidet kitsaskoh-tadest, mida nemad märkavad. Vallavalitsus vaatab kõik ettepa-nekud üle ja annab tagasisidet. Võimaluste piires püüame neid ellu viia. Kuna igast ettepanekust jääb maha märk, on neid võima-lus ellu viia ka hiljem, kui ham-mas paremini peale hakkab,“ ütles Järva vallavanem Toomas

Tammik. „Näiteks Aravete piir-konnast tuli eelmisel aastal soov, et kergtee äärde paigaldada li-sapinke ja sinna need selle aasta lõpuks ka tulevad. Meie soov on järgmisel aastal paigaldada pinke ka mujale.“

Ettepanek tuleb esitada kodu-lehel ning lisada kindlasti juurde e-posti aadress.

Kuulutame välja fotovõistlu-sele „7 sügishetke“, pilte ootame aadressile kristi.kirss@jarva-vald.ee. Riputame need meie Facebooki lehele hindamiseks. Kolm enim meeldimisi saanud

fotot pääsevad meie Facebooki kaanefotoks ja autoreid ootavad auhinnad!

Järva valla noorsootöökese-korraldab sünnipäevanädalal noortele kõigis valla noorteke-sustes maastikumängu „Õpime tundma Järva valda“.

17. oktoobril kell 18 toimub Jäva-Jaani kultuurimajas „Ka-lendri karap“: esitleme Järva valla 2025. aasta rahvarõivaka-lendrit. Järva vald on rikas ka kihelkondade poolest – neid on meil kuus, igal oma triipu rah-varõivaseelikud. Kalendri tarvis

pildistas kollektiivid üles Ingmar Muusikus, kelle piltidest avame ka näituse. Nagu sõna „karap“ ütleb, läheb ka tantsuks, ja kuna on sünnipäev, sööme ka torti.

Pidupäeva hommikul 21. oktoobril kutsume kõiki koos päikesetõusuga valla või Eesti lippu heiskama. Kell 19 olete oodatud aga Järva-Jaani kultuuri-majja Järva valla 7. sünnipäeva kontsertaktusele, kus antakse kätte Järva valla vapimärk, tee-netemärgid, ettevõtlusuhind ja tänukirjad. Aktus lõpeb kontser-diga „Küla elab“.

Elanikkonnakaitse on eeskätt oskus ennast ise aidata

Miks ma pean end ja oma peret nädalaks toidu ja muu va-jalikuga varustama? Kas sõda on tulekul? Mis kriis Eestit ohustab, et me oma valmisolekust, varju-misest ja ka evakuatsioonist nii palju räägime?

Lääne päästeskuse ennetus-büroo juhataja Irje Tammeleht ütleb, et tegelikkuses peame me olema valmis igasugusteks oota-matusteks. „Kriisi võib tekitada kõik see, mis meie tavapäras-t elukorraldust tõsiselt häirib. Kohalikud ja rahvusvahelised kriisid, keemiaõnnetused, Uk-raina sõjaga kaasnenud põge-nikekriis, Saaremaa elektri- ja joogiveekriis – need on vaid mõned näited. Kahjuks on ka meie idanaabri käitumine sun-dinud meid suurte sammudega elanikkonnakaitset arendama.“

Iga inimene peab olema või-meline vähemalt ühe nädala ko-dus iseseisvalt ilma elektri, vee ja küttega hakkama saama.

Elanikkonnakaitse üks oluli-semaid aspekte on, et inimesed oskaksid keerulises ja ohtlikus olukorras õigesti käituda. „Kõi-ge lihtsam valem selliste oota-matustega toimetulekuks on olla valmis. Olla valmis vähe-malt seitse päeva iseseisvalt hak-kama saama. Tõsi, kui pliit on katki, saame alati minna naabri juurde, kui too lähedal elab. Aga kui torm viib elektri, siis ei ole ka naabrist suurt kasu,“ räägib Tammeleht. Oluline on mees pidada ka seda, et mida suu-rem on kriis, seda kauem jõuab inimeseni riigi või omavalitsu-se abi. „Päästeameti praktiline üleskutse kõikidele inimestele on mõelda läbi, mida sinu ja su pere jaoks tähendab see, kui

teie kodus poleks voolavat vett, elektrit ja/või kütet.“

Iga inimene peab teadma, et riigilt ohuteavituse saamisel tu-leb sellesse suhtuda tõsiselt ning käituda kiiresti vastavalt saadud juhiste-le.

Päästeametile on oluline, et iga inimene teaks riigilt ohu-teavituse saamisel, mida teha. Ja kui võimalik kriisiolukord eskaleerub selleni, et on vaja läbi viia ulatuslik evakuatsioon, mõistab iga inimene, mida ta te-gema peab ning kuidas riik talle abiks ja toeks on. „Ohuteavitust tuleb võtta tõsiselt. Kahjuks on meil viimasest ajast üksikuid näiteid, kus ohu-SMSi saamisel tullakse ohukohast eemaldumi-se asemel vaatama, mis juhtus. Kõige äärmuslikum ohuteavituse meede on praegu paigaldamisel olevad sireenid. Neid kuuldes tuleb kohe varjuda lähimasse siseruumi ning alles siis lisainfo otsida,“ selgitab Tammeleht.

Enamike sündmuste puhul edastab riik ohuteateid näiteks SMS-iga EE-ALARM-i saa-tes. Esimesele ohuteavitusele järgneb alati detailsem info riigi kriisikanalites ja meedias: kriis.ee, olevalmis.ee, riigi infotelefon 1247, samuti ERR-is ja teistest uudiskanalites. „Ehk kui esime-se ohuteatega kohe juhtunud detaile kaasa pole mahtunud, siis ei tähenda see, et oht oleks väiksem.“

Inimene peab teadma, et varjumishoiatuse korral tuleb kiiresti tegutseda ning on varem läbi mõelnud, kus ta oma kodus, tööl või peamistel liikumismars-ruutidel saab varjuda.

„Kui kuuled sireene või oled saanud riigilt EE-ALARM-i tea-

vituse, et tuleb varjuda, siis tuleb minna esimesel võimalusel lähimasse siseruumi, sulgeda ukсед, aknad ja ventilatsioon. Sõjalise konflikt ajal tuleb liikuda või-malusel keldrisse, selle puudu-misel madalale korrusele, aken-dest eemale ning tugevate seinte-ga ruumi,“ selgitab Tammeleht. Üldiselt on parim varjumiskoht lähim varjumiskoht ning avaliku varjumiskohta maksab kasutada juhul, kui liigud tänaval. Enamik avalikke varjumiskohti võivad tavaolukorras olla üldse suletud ning avatakse siis, kui (sõja)oht on suurenenud.

Iga inimene peab arvestama, et riik ei anna evakuatsiooni-korraldust kergekäeliselt, ning kui see antakse, tuleb seda kohe täita.

Tammeleht ütleb, et parim viis on ohupiirkonnast lahkuda. „Võimalusel mine ohupiirkon-nast väljas asuvasse suvilasse või lähedaste juurde. Nendele, kellel puuduvad alternatiivid, korraldab riik transpordi eva-kuatsioonikohta. Küll aga on oluline, et kõik mõistaksid, et evakuatsioonikoht on mõeldud eelkõige neile, kellel puudu alter-natiivne elu- või ajutine peatu-miskoht.“ Evakueerumisel võta kaasa esmavajalikud asjad nagu dokumendid, sularaha, ravimid, telefon, laadija jms.

Need pole ainsad teadmised või oskused, mida kriis peab omama – näiteks on oluline tea-da, millist tuge saab kriisiolu-korras kohalikult omavalitsuselt, milliseid kanaleid maksab kriis jälgida usaldusväärse ja ametliku info saamiseks ning millistest ra-kendustest saab kõige kiiremini ohuteavet.

TUNNUSTA JÄRVA VALLA NOORT JA NOORTE TOETAJAJD

NOORE HEATEGU

tunnustus antakse ühele noorele, kes on ennast salgavalt teinud kellegi teise jaoks heateo. Heategu võib olla suunatud kaasõpilasele, mõnele kogukonna liikmele aga ka abivajavale loomale jne.

NOORTE ALGATUS

tunnustus antakse ühe või mitme noore algatusele, mis loob eeskujulikke lisaväärtust kogukonnale, teistele noortele või laiemalt kogus vallas.

TEGIJA NOOR

tunnustus antakse noorele, kes on oma tegevusega eriliselt silma paistnud ning oma tegevusega teisi noori toetanud. Lisaks edukusele ja eeskujulikule käitumisele arvestatakse tema panust noorsootöö-, kultuuri, sporditegevuse jms valdkonnas. Kasuks tuleb tegevus omaalgatuslike noorsooprojektide korraldamisel ja läbiviimisel, noorteühenduse/ klubi juhtimisega seotud tegevus vähemalt kohalikul tasandil.

NOORTE TOETAJA

tunnust antakse inimesele või ettevõttele/organisatsioonile, kes on toetanud noorte tegevust ja algatusi.

NOORTE JUHENDAJA

tunnus antakse inimesele kes oma töös või vabatahtlikus tegevuses teeb koostööd noortega neid inspireerides, motiveerides ning tegevusi noorte jaoks eesmärgistades.

Oma märkamine koos tunnustatava viimase aasta tegevuse kirjelduse ning enda ja tunnustatava kontaktandmetega palun saada hiljemalt **15. oktoobriks** aadressile: noortevolikogu@jarvavald.ee

Uued maamaksumäärad ei anna ärevuseks põhjust

Järva vallavolikogu kehtestas 26. septembri istungil uued maamaksumäärad: elamumaa- ja maatulundusmaa õuemaa kõlvikule 1,0, maatulundus- maale 0,5 ja muu sihtotstarbega maale 1,0 protsenti maamaksustamishinnast aastas.

Mida see tähendab ja kas maaomanikel on muretsemiseks põhjust, selgitab Järva valla maakorralduse peaspetsialist Mati Tatrik.

Maatükke on Järva vallas 2024. aasta 1. jaanuari seisuga 13 872, Järva vald moodustab Järva maakonnast 45,7 protsenti.

Sel aastal tuli koduomanikel maamaksu maksta märkamatult vähem kui eelmisel aastal. Miks see nii on?

Maa maksustamishinnad küll tõusid, aga maksumäärasid langetati viis korda. Näiteks elamumaa 2,5 protsendilt 2023. aastal 0,5 protsendile 2024. aastaks. 2025. aastaks uue, üheprotsendise maksumääraga ei jõua maamaks veel ikka 2023. aasta tasemele.

Näide: Kui umbes 3900-ruutmeetrisel elamumaa eest Järva-Jaanis (see on elamumaa statistiline keskmine suurus) tuli 2023. aastal, kui maamaksu määr oli 2,5 protsenti ja arvestuslik maamaks 56,75 eurot, millest koduomaniku soodustus oli 21,74 eurot, maksta 35 eurot, siis 2024. aastal, kui maksumäär on 0,5 protsenti, maksab inimene realselt 21,86 eurot (koduomaniku soodustus on 13,58

ja arvestuslik maamaks kokku 35,44 eurot). 2025. aastal, kui maamaksu määr on üks protsent, nagu volikogu nüüd otsustas, tuleb inimesel maksta 34,20 eurot (koduomaniku soodustus 21,02 eurot, arvestuslik 55,40 eurot), mis jääb 2023. aastal tasutud maamaksule ikka alla. Ei ole midagi katastroofilist.

Kuidas on lood põllumaaga?

Haritava maa eest tuleb põllumeestel maamaksu maksta rohkem, tõus on 50 protsendi võrra, teised kõlvikud tõmbavad seda veidi alla.

Näiteks 10 hektari haritava maa eest tuli 2023. aastal maksta maamaksu 67 eurot. 2024. aastal maamaks tõusis 10 protsendi võrra ja maksta tuli 74 eurot, 2025. aastal on arvestatud 111 eurot. Kellel on suured põllud, siis see summa tuleb suur.

Kui haritavat maad müüa, on selle hektari hind umbes 7000 eurot. Haritava maa keskmine maamaks on aga 11 eurot hektari kohta.

Aga metsamaa?

Näiteks 10 hektari metsamaa eest maksis omanik 2023. aastal 60 eurot, 2024. aastal veidi vähem ehk 56 eurot ja 2025. aastal täpselt sama palju ehk 56 eurot, sest maksustamishind ja maksumäär ei muutunud.

2025. aastaks ei saa vallad otsustada aastase kasvu piirmäära (50 protsenti) üle. Maamaks ei saa tõusta varasema aastaga

TOOMAS TAMMIK

Järva vallavanem

Tõstisime ainult elamumaa maamaksu määrat 0,5 protsendilt ühele protsendile, kõik muu jäi samaks.

See polnud kiiresti langetatud otsus. Sellele eelnes tasakaalukas ja mõistlik arutelu. Suured maaomanikud andsid meile kindlustunnet, et nad on valmis täiendavalt panustama, kuna maamaks laekub otse valla eelarvesse. Nad tegid meile otsustamise lihtsamaks ja selle eest oleme tänulikud.

Üks kaalutlemise koht oli, et meil on väga palju suvemaja omanikke, kes meie teenuseid tarbivad, näiteks teeme tolmutõrjet. Kogemus näitab, et suve alguses ja lõpus täituvad sinna mitte sobiva prügiga avalikud konteinerid ja vald teeb suuri kulutusi, et seda prügi sorteerida ja õigel viisil käidelda. Aastal 2026 plaanime teha suure maamaksuvabastuse sissekirjutust omavatele koduomanikele ehk enamik meie valla elanikke peaksid saama täieliku vabastuse. Kes sissekirjutust ei oma, maksavad edasi. Et selleks valmistuda, tõstisime sel aastal ka elamumaa maksumäära.

Arvo Imsi tegi volikogus ettepaneku vähendada maatulundusmaa maksumäära 0,5 protsendilt 0,4 protsendile, kuid see poleks andnud meie põllumeestele kokkuhoidu, vaid oleks vähenenud metsamaa omanike, eelkõige RMK maamaksu meile umbes 23 000 euro võrra. Peame õigeks, et erisusi saaks teha kõlvikute kaupa, sest metsa ja põllu majandamine on erinevad. Sellest on rääkinud ka teised omavalitsused. Seadus seda kahjuks ei võimalda.

võrreldes rohkem kui 50 protsendi võrra, välja arvatud juhul, kui muutuvad maa pindala või sihtotstarve või kui 50 protsenti jääb alla 20 euro. Viimasel juhul tõuseb summa 20 euro kaupa.

Räägime järgmisest aastast, aga kas midagi on teada ka tuleviku osas?

Aastal 2026. muutub kogu süsteem täielikult, siis hakkab suuremat rolli mängima sissekirjutus. Järgmise aasta

maamaksu silmas pidades saab öelda ühe soovitusena: korterimajadesse sissekirjutatud inimesed, kes tegelikult elavad Järva vallas oma maakodudes, võiksid end maamajja sisse kirjutada, sest korterites on maamaksud tavaliselt alla 10 euro ja soodustus umbes 5 eurot. Maamajas elades saaksid nad selle maa pealt koduomaniku soodustust, mis on palju suurem. Kahes kohas koduomaniku soodustust ei saa.

Imavere päikesepark asus töösse

1. oktoobril avati Imaveres päikesepark. Baltimaade juhtiva energiaparkide rajaja Eveconi juhi Karl Kulli sõnul oli avamispäeva ilm energia tootmiseks suurepärase: paistis päike ja tervitas jahedus. „Mida jahedam väljas on, seda rohkem see paneel toodab,“ selgitas Kull. Imavere päikesepark on ettevõtte üks suurimaid parke. Mida paneelid võimaldavad? 15,5 megavattise võimsusega park annab energiat 2000–2500 majapidamisele. „Kui on ilus ilm nagu täna, suudavad need pargid 15 000 keedukannu tööle panna,“ tõi Kull näite. Seega sõltub tootlikkus palju ilmast. Kulli sõnul on päikesepargile

hea, et Eestit on õnnistatud madalamate temperatuuridega. Võrreldes Eestit näiteks Lõuna-Saksamaaga, siis siin on võimalik toota sama palju energiat. Eesti eelis on jahedus.

Pargi rajamisega sai ettevõtte ka puude istutuskohustuse. Selle aasta maikuu istutasid Eveconi töötajad Imaverre pea 13 hektari jagu metsa, mis on poole rohkem, kui seda nägi ette uue päikesepargi rajamisega seotud puude istutuskohustus. „Meil on olnud väga lõbus ja meeldiv seda, mis siin varem oli, taastada,“ meenutas istutustalguid Kull. „Me kasvatame metsa ja istutame puid alati rõõmuga.“

Vallavolikogu aseesimees

Jüri Ellram rõõmustas samuti sujuva koostöö ning selle üle, et on tehtud suuri edusamme taastuvenergia tootmises. „Vaadates meie partneri tulevikuplaane ja arendusi, mis järjest valmis saavad, siis see kõik avaldab muljet,“ tunnustas Ellram ettevõtjaid. „See on üks võimalus, kuidas oma riigi stabiilsust saa-

vatada ja ma loodan, et see ei jää ainukeseks projektiks Järva vallas.“

Kull tänas Järva valda ja Imavere kogukonda koostöö eest, mistõttu on pargi valmimine olnud sujuv ja rõõmustav protsess. Mitte alati ja igal pool see nii ei ole. Päikesepargi loomisesse panustasid Wiso, Evecon, Mirova.

14.–21. oktoobrini
tähistame Järva valla 7. sünnipäeva!

Toimub fotovõistlus „7 sügishetke“

Järva valla põnevatest paikadest. Pilte ootame aadressile kristi.kirss@jarvavald.ee. Riputame need meie Facebooki lehele hindamiseks **kuni 21. oktoobrini**. Kolm enim meeldimisi saanud fotot pääsevad meie Facebooki kaanefotoks ja autoreid ootavad auhinnad.

Järva valla Facebookis ja Instagramis saab osaleda valla sünnipäevanädala suurel viktoriinil.

14.–21. oktoobrini saab valla kodulehel esitada ettepanekuid valla eelarvesse.

Lisa kindlasti juurde oma e-posti aadress, et saaksime anda tagasisidet.

Järva valla noorsootöökeskus korraldab sünnipäevanädalal noortele kõigis valla noortekeskustes maastikumängu „Õpime tundma Järva valda“.

17. oktoobril kell 18 toimub Järva-Jaani kultuurimajas „Kalendri karap“.

Esitleme Järva valla 2025. aasta rahvarõivakalendrit. Avame näituse Ingmar Muusikuse kalendripiltidest. Läheb ka tantsuks ja sööme torti.

21. oktoobril

Hommikul kell 8.14 heiskame Järva valla lipud. **Kell 19** toimub Järva-Jaani kultuurimajas **Järva valla 7. sünnipäeva kontsertaktus.**

Järva valla vapimärgi, teenetemärkide, ettevõtlusauhinna ja tänukirjade üleandmine. Aktus lõpeb kontserdiga „Küla elab“. Üritus on tasuta.

Õnne sünnipäevaks, Järva vald!

Esitage kandidaate Järvamaa aasta isa konkursile

Naiskodukaitse Järva ringkond, kaitseliidu Järva malev ja sihtasutus Järvamaa kuulutasid välja konkursi „Järvamaa aasta isa“. Kandidaate väarikale tiitlile saab esitada 31. oktoobrini. Taotluses tuleb ära märkida kandidaadi nimi, sünniaeg, elukoht, laste arv ja nende vanus ning vabas vormis kirjeldus ja põhjendus. Taotlusele peab lisama taotluse esitaja nime ning kontaktandmed.

Esildised palun saata e-posti

aadressile naiskodukaitse.jarva@gmail.com.

Konkursi eesmärk on väärtustada tervet ja tugevat peret ning isa rolli selles. Järvamaa aasta isa tiitel antakse üle isadepäeval, 10. novembril üllatusvisiidi käigus.

Esimest korda valiti Järvamaa aasta isa 2015. aastal, tänavune konkurss on arvalt kümnes. Konkurssi korraldab naiskodukaitse Järva ringkond koostöös kaitseliidu Järva maleva ja sihtasutusega Järvamaa.

Lühidalt

- 23. septembril osales Põhja-Järva kooli õpilaste esindus Paines heategevuslikul Mesikäpa teatejooksul. Teatejooksu eesmärk on propageerida laste tervislikku eluviisi ja muuta liikumisharjumusi. Kogu Eestis jooksevad lapsed nende laste heaks, kes on kaotanud liikumisvõime.

- Koeru päästekomando meeskonnavanem Rando Suve panustas Hispaania metsa- ja maastikutulekahjude kustutamisse ning sai 17. septembril selle eest missioonimeditali.

- 7.–11. oktoobrini toimub avatud koolisööklate nädal. On võimalus nautida lõunat ka Koeru keskkooli sööklas. Lõuna eest saab tasuda kohapeal. Hind on 2.50 eurot. Avatud koolisööklate nädal annab lastevanematele võimaluse näha ja maitsta, mida lastele koolilõunaks pakutakse.

- Üle-eestiline kaardirakendus Anna Teada on osutunud tõhusaks vahendiks kohalike omavalitsuste ja elanike vahelistes heakorra küsimustes. Rakenduse kaudu on viimase aasta jooksul laekunud üle 13 000 vihje. Anna Teada rakendus võimaldab elanikel hõlpsasti teatada muredest, mis mõjutavad nende elukeskkonda, lisades probleemile asukoha kaardil, lühikese selgituse ja soovi korral ka foto. Teated edastatakse automaatselt vastavale ametiasutusele, kus neid käsitletakse vihjetena. Lisainfo: <https://elvl.ee/tegevussuunad-ja-valdkonnad/ikt-koordineerimine/probleemiteavitus-anna-teada>.

Kohtumine SVEN MIKSERIGA

28. oktoobril kell 16.30 Koeru raamatukogus

Info telefonil 5474 0690 või 513 0109

Lisaks võite raamatukogupäevade ajal kohtuda üllatuslaenutajatega.

35 aastat raamatukoguhoidjana

35 aastat tagasi, 26. septembril alustas Kaja Leidtorp oma teekonda raamatukoguhoidjana. Nende aastate jooksul on Kaja panustanud Järva-Madise, Albu ja Ahula raamatukogudes. Vahepeal olnud ühes, siis teises, siis kahes korraga. Ka praegu hoiab Kaja kahte raamatukogu: Albus ja Ahulas.

Kaja meenutas, kuidas 35 aastat tagasi viidi Järva-Madise raamatukogu Albu raamatukogusse. Kohalikud aga seda asja niisama ei jätanud, käisid lausa ministeeriumis ja nõudsid raamatukogu tagasi. Ja Järva-Madise raamatukogu tuligi. „Kuna ma olin noor, tulid nad minu juurde, kas ma oleksin nõus raamatukogutöötajaks hakkama. Nii ma siis hakkasin,“ meenutas Kaja, kuidas tuli Järva-Madise raamatukogu ja algas tema teekond uuel ametil. Peagi hakkas Kaja ennast täiendama ning läks Viljandisse raamatukogundust õppima.

Varsti pärast seda hakkas Kaja toimetama ka Albu raamatukogus. Seda koos Silvi

Väinsaluga. Kui olid puhkuste ajad, jõudis hakkaja naine ka Ahulasse teisi asendama. 1992. aasta tõi Kaja ellu veelgi muutuseid, noor naine hakkas pidama talu. Aga millal puhkas Kaja ise? Ta tunnistab, et oli noor ja seega jõudis palju. „Õhtul laudas, päeval tööl, lapsed koolis,“ meenutas ta. Mingi aeg vahetusid Ahulas raamatukogutöötajad sagedasti. Üks tuli, teine läks. Kuulutati välja konkurss, millest osavõtjaid polnud, ning Kaja otsustas, et võtab oma püsiva hoole alla ka Ahula raamatukogu. Kaja on 35 aasta jooksul töötanud kolmes raamatukogus. Ikka kahes korraga, aga vahetades, kes selle kahe hulgas on. Ta oli pühendunud igale ettevõtmisele ning mõtles välja näituseid ja sündmusi, et külastajatel oleks ikka uudsust ja põnevust. „Ma tahangi vahel neid näituseid teha,“ tunnistab Kaja. Ideed küpsevad tasapisi. Augustis naasis ta puhkuselt ja hakkas mõtisklema uue näituse loomise üle. Ideed polnud aga seni, kuni tärkas mõte, et algab

ju kool. „Sirklid ja joonlauad ja vanad koolikotid ja uued koolikotid,“ nimetas ta mõned näitusel olevad esemed.

Nii Ahula kui ka Albu raamatukogu jäävad samasse majja lasteaedadega. Kaja on õppinud raamatukogundust, kuid hariduse poolest võiks ta töötada ka lasteaias. Ilmselt see on ka põhjus, miks Kaja on hea koostöö piirkonna haridusametustega. Ta

leiab kiire kontakti nii suurte kui ka väikeste lugejatega. Näituseid luues kiidab Kaja, et esemed leiavad tee temani ise. Kui oli kaisukarude väljapanek, tõi üks laps raamatukogusse tiigri. See oli tema kaisukaru. Koostöö toimib ja on suur rõõm, et kohalikud soovivad panustada raamatukogu tegemistesse.

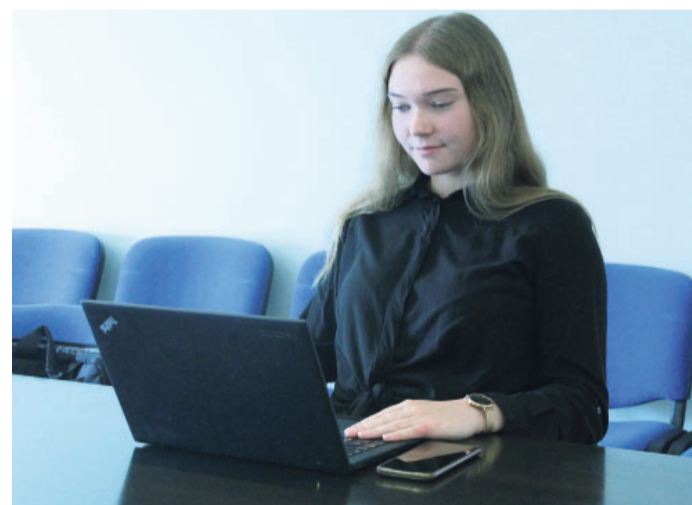
Jõudu ja jaksu Kaja järgmiseks 35 aastaks!

Praktika Järva vallas andis ülevaate omavalitsuse tegemistest

Augustis võis Järva-Jaani teeninduskeskuses kohata Merilin Võtit. Tegemist oli Järva valla praktikandiga, kes tutvus vallateenistujate tööga. „Kõik on mulle rääkinud, mida ja kuidas nad teevad. Ma arvan, et olen valla toimimisest väga hea ülevaate saanud,“ ütles Merilin, kelle praktikaülesannete hulka kuulus andmete ettevalmistamine edaspidiseks analüüsiks ja andmete analüüs.

Merilin õpib Tallinna tehnikakoolis majandusteadust. Sel sügisel algas tal kolmas, viimane aasta. Juba põhikoolis ja gümnaasiumis pakkusid Merilile huvi pigem reaalsed. „Olen analüütiline inimene,“ ütles ta. Tänapäeval hinnatakse väga paindlikkust tööde tegemisel. Praktikad sooritas Merilin hübriidvormis: kahel päeval käis ta kohapeal Järva-Jaani teeninduskeskuses ja teistel päevadel tegi arvutitööd kodus.

„Koostasime seitsme kuu tulude ja kulude alusel aasta prognoosi ning võrdlesin neid tulemusi eelarves olevate summadega, et näha, millised tulud või kulud võivad aasta lõpuks eelarvest erineda,“ selgitas Me-

rilin oma rolli. Samuti tegi ta valla allasutuste tegevuskulude analüüsi ning koostas koolide ja sotsiaalhoolekandeametuste kulutabelid. Praktikaja sisse mahtus ka Veera programmi koolitus ning osalemine Järva vallavolikogu istungil.

Miks tegi Merilin praktikad just Järva vallavalitsuses? „Soovisin oma suve veeta kodukohas. Mõtlesin, et Järva vald võiks olla hea koht, kus praktikat teha. Ja mind huvitab väga töö avalikus sektoris.“ Huvi avaliku sektori vastu tekkis tal ülikoolis avaliku sektori öko-

noomika ainetundides käies. Merilin hoiab ennast kursis vallitsuse ja kohaliku omavalitsuse tegevustega ning teda paelub võimalus nende toimimisest rohkem teada saada. Lõputöö teemat pole ta veel välja valinud, aga Merilin ei välista, et see võiks olla seotud kohaliku omavalitsusega.

Koolis õpitud teoreetilised teadmised on vajalikud, aga sama oluline on saada praktilist kogemust. „Ma ei kujutanud enne ette, kui suur see kõik on,“ tunnistab Merilin. Ta teadis, et kohalikus omavalitsuses on eri

valdkonnad, aga kohtudes personaaliga, sai ta päriselt aru, kui palju tööd on igal inimesel ja üldiselt vallavalitsuses kokku. „Ma olen hästi tänulik, et mulle anti võimalus siia tulla. Siin oli väga meeldiv töötada. Inimesed võtsid mind hästi vastu ja Kollektiiv oli tore,“ lisas Merilin kuuajase praktika lõpus. Tulevikuplaane ta veel ei tea. Kõigepealt keskendub ta kooli lõpetamisele, siis otsib omale esimese töökoha ning tulevikus soovib minna ka magistriõppesse.

Merilil on olemas side Järva vallaga. Ta lõpetas põhikooli Järva-Jaani gümnaasiumis, misjärel suundus Pärnu Koidula gümnaasiumisse. Merilin elab Karinul, aga ülikooli ajal veedab ta suure osa päevadest Tallinnas. Merilin armastab maelu, loodust ja vaikust, kuid näeb ka linnaelu võlusid. „Linnaelu meeldib ka. Keskkond on täiesti teistsugune. Neid ei saa omavahel võrrelda. Mõlemal on omad plussid,“ ütles Merilin, kes arvab, et iga inimene võiks kas või ajutiselt elada eri paikades. See avardab maailmavaadet. Vabal ajal mängib ta kettagolfi, käib looduses ja loeb ilukirjandust.

Õpetajad pidasid maha vahva laululahingu

„Minu meelest elavad vabariigi kõige musikaalsemad õpetajad Järva vallas,“ sõnas õpetajate laululahingu päevajuht Kirsika Ilmjärv. 1. oktoobril kogunesid Järva valla õpetajad Järva-Jaani kultuurimajja, et tähistada õpetajate päeva traditsiooniliselt laululahinguga. Inspiratsiooni saadi tuntud ja veidi tundmatumatest muusikapaladest. Loomingul lubati lennelda ning iga seltskond õpetajaid sai hakka- ma omanäolise ja kaasahaarava lauluga.

Järva vallavanem Toomas Tammik ja abivallavanem Siim Umerov tänasid õpetajaid tehtud töö eest ning andsid üle tänukirjad maakonnas tunnustust leidnud õpetajatele. „Täna Siimuga vesteldes jõudsime ühisele tõdemusele, et haridus on teema, millest räägitakse ühiskonnas tõenäoliselt kõige enam. Ja seda arusaadavatel põhjustel, sest targad inimesed on edu võti ja teie seda tarkust jagate. Palju on räägitud PISA testidest, millega meie Eesti õpilased on eesotsas, ja kui õpilased on parimad, siis see tähendab ka, et õpetajad on parimad. Nii et suur-suur aitäh, et te seda tööd teete ja mul on hea meel, et selline üritus nagu tänane siin toimub,“ ütles Tammik.

Kirsika Ilmjärv tutvustas võimalust teha tehisintellekti abil

Laululahingu võitsid Koeru Keskkooli õpetajad. Laulu „Koerus ringi kõnnivad rebased“ inspiratsioon tuli Vaiko Epliku muusikapalast „Soorebased“.

muusikat. „Tegemist on sellise keskkonnaga, mis kannab pealkirja SUNO, ja kui anda sellele eesti keeles lähteülesanne, kirjutab see valmis laulu või instrumentaalpala,“ selgitas Ilmjärv, kuidas SUNO kirjutab nii rokkpalasid kui ka klassikalist muusikat või muud, mida lähteülesandega temalt soovida. Nii valmis ka laululahingu vahetaks üks vahva meloodia, mille märksõnad olid pinge, kasvav

põnevus, rõõmus meeleolu ja taaskohtumise rõõm.

Kõned peetud, oli aeg välja loosida esinemisjärjekord. Osales üheksa asutust: Imavere kool, Koigi kool, Põhja-Järva kooli, Põhja-Järva kooli Aravete õppekoht, Järva valla noorsootöökeskus, Järva-Jaani gümnaasium, Peetri kool, Järva-Jaani lasteaed Jaanilill ning Koeru keskkool. Ja muidugi, kus on võistlus, seal on

ka žürii. „Selgitame koos kohtunike abiga välja ka *grand prix* võitja,“ lausus Ilmjärv. Žürii oli kolmeliikmeline. Üks liikmetest oli Karksi-Nuia muusikakooli direktor Margus Pöldsepp, kes lööb kaasa ka erinevates ansambles. „Tuntuim on võib-olla üks igivana ansambel nimega Untsakad,“ tutvustas Pöldsepp. Õpetajate päeva üllatusesinejad olid aga Lõõtsanööbid, kus Pöldsepp samuti tegutseb. Žürii laua

taga võttis istet ka Milvi Sallum, keda tuntakse ka teise nimega, aga laululahingus kandis ta uut soengut ja identiteeti, et tuua päeva veelgi rohkem lusti ja lõbu. „Minu muusikaline taust on – nagu eelmiselgi aastal – ikka sama. Olen käinud Otsa koolis seitse korda sisseastumiskatsetel, aga sisse poel saanud,“ tutvustas Sallum. Täiesti uus žüriiliige oli Maria Pange. „Muusika mulle meeldib ja maailm on helisid täis ning selleks, et nautida head toitu või ilusat käekotti, ei pea oskama seda teha ega valmistada,“ tutvustas ta ennast.

Et lahing saaks alata, oli vaja hääled lahti laulda. Ja selleks olid eestvedajad. Jõud ühendasid Albu ja Imavere kooli õpetajad Kaja Kraav ja Taiga Laur. „Laulupäevale reipal sammul läheme. Rõõmsad õpsid kõik üle kogu valla,“ kajasis sõnad kaunihäälselt õpetajate koorilt. Lahingut alustas Imavere kool kahe tuntud meloodia oskusliku põimimisega. Kõlasid sellised sõnad nagu „oh kooliaeg, oh kooliaeg, millal sina tuled, mul on valmis juba pliatsid ja suled“ ja „inimene õpib kogu elu, sureb aga ikka lollina, lollina, sureb ikka lollina“. Teisena esines Koigi kool lauluga „Sellest tunniplaani ei tea me küll mitte midagi“. Sõnad läksid toredasti riimi: „Essa tund on mata, jälle õppimata. Teine tund on füssa, õpsi jälle tüssa.“

Kolmandana astus lavalaudadele Põhja-Järva kooli Albu õppekoht, kes lubas saalis kõlada rahvuslikul meloodial. Lugu oli pühendatud sellel õppeaastal avatud uuele ainekavale, milleks on rahvakultuur.

Järva valla noorsootöökeskus tutvustas noorsootöötaja elu, mis tähendab noori armastades teha ära kõik tööd. Just nii nagu loos, kus naine armastab meest ja kõik tööd teeb ära tema eest. Järva-Jaani gümnaasiumi inspiratsioon tuli eurolaulust ja õpetajate palkadest: „Me pole kõrgem keskklass, pole palgatõusu näind. Kleidid meie seljas on *secondhand*’i leid. Õppekava lisab aina ülesandeid meil, eksameid ja muid teenuseid.“ Neile järgnes „Peetri, Peetri, Peetri kool, see praktiliselt parim Järvamaal“.

Oma kodukandist laulis armastasti Järva-Jaani lasteaed Jaanilill, kes rõhutas, kui armas on Järva-Jaani ning kui ilus loodus ja muuseum seal on. Seejärel hiilisid vaikselt lavale Koeru keskkooli õpetajad, kes siis veel ei teadnud, et just nemad viivad peavõidu koju. Laulu „Koerus ringi kõnnivad rebased“ inspiratsioon tuli Vaiko Epliku muusikapalast „Soorebased“. Põhja-Järva kooli Aravete õppekoht rääkis oma lauluga, mis suguses koolimajas nad asuvad: „Eestimaa, su südames on maja pargipuude rüppe peitnud end. Alguse siit saavad tähtsad rajad, siit tuule saab kord tiibadesse lend.“

Järva valla õpetajate laululahing on traditsiooniline sündmus, mille kutsus ellu Järva vallas hariduse peaspetsialistina töötanud ja praegune Koeru keskkooli direktor Anneli Eesmaa. Pisut vähem kui aasta pärast saab taas kuulata, millega üllatavad õpetajad oma kolleege teistest koolidest.

Koigi Kultuuriseltsi estraadiring, ansambel **PRIL** ja klubi **HOBBITALL**

25. sünnipäevapidu

19. oktoobril kell 17.00

KOIGI MÕISAS

Tantsutab ansambel **MERVE**

Pidu veab **KLARIKA LUSSMANN**

Söögipoolise eest hoolitseme meie, joogipoolis võta ise kaasa!

Anna oma osavõtuseovist teada Enele 510 9708

Kohtumiseni!

KOIGI PIIRKONNA LASTE JA NOORTE LAULUVÕISTLUS

2024 Koigi laululind

Koigi mõisas

9. novembril kell 13.00

Päeva juhib **KLARIKA LUSSMANN**

Osalemisest anna teada enepuhmaste@hotmail.ee või tel 5109708 hiljemalt 1. novembriks

TULE VALIMA KOIGILAULULINDU!

ÜRITUST TOETAVAD Järva vald ning teised kohalikud asutused ja firmad

Leitud tükid aitavad rääkida ausamba lugu

1925. aastal avati Ambla kihelkonnast pärit sõduritele mälestussammas „Rahuingel võidupärjaga“, mille kavandi autor oli Anton Starkopf. Dolomiidist mälestussammas kujutas endast kolmel astmel ja kuubikujulisel alusel seisvat obeliski, mille kahel küljel olid nimed ja tekstid ning kahel küljel reljeefid. Obeliski otsas oli inglikuju.

Oktoobris 1949. aastal sammas lõhuti ning tükid veeti laiali. Aja jooksul on tükke leitud ja hoiustatud muuseumides, kuid suur hulk ausamba tükke tuli välja 2023. aasta augustis Amblas punamonumendi likvideerimisel selle taldmiku alt.

Nüüd otsib Ambla kogukond ideed, kuidas leitud tükke väärikalt eksponeerida ja kuulutada

välja ideekonkursi. Sambatükide abil ei looda uut mälestussammas, vaid eksponeeritakse selle ausamba lugu ajas – püstitamisest, lõhkumisest, samba koopia rajamisest, originaaltükide leidmisest ja uuesti eksponeerimisest. Ambla parki hakkas kogukond omaalgatuslikult rajama 2022. aastal ning eksponaadist saab pargi sümbol, mis väljendab kogukonna austust ajaloo ja kultuuri vastu. Eksponaat soovitakse avada originaalsamba avamise 100. aastapäeval – 27. septembril 2025.

Ideede esitamise tähtaeg on 1. detsember ja võidutöö kuulutatakse välja 3. jaanuaril – vabadussõjas võidelnute mälestuspäeval.

Loe lähemalt <https://ambla-selts.ee/ideekonkurss/>

Järva-Jaani ausamba pargis meenutati vabadussõjas langenuid

Eesti vabadussõjas langenuitele on püstitatud Eestis mitmeid mälestuskive ja ausambaid. Esimene mälestussammas püstitati Järva-Jaani 1929. aasta septembris, kuid kahjuks see hävitati. Kohalikud kogusid raha uue samba tarbeks, kuid kahjuks oli rahaliselt võimaliksem kivi. Alles 2007. aastal avati seal uus sammas.

Mälestushetki on selles pargis peetud just septembris. 29. septembril 2024 koguneti Järva-Jaani ausamba parki, et meenutada Eesti vabadussõda ning taaspühitseda vabadussõjas langenute mälestuskivi. Miks nii? Sest väiksem kivi sai uuesti ausamba parki alles nüüd tagasi paigaldatud. Ürituse eestvedajad olid Järva-Jaani naised Anne-Mai Jüriso ja Silva Kärner. Kärner meenutas, et algselt oli plaan matta väike kivi ausamba taha, aga mingil põhjusel jäi see tegemata. Nüüd on suure ausamba kõrval väike mälestuskivi, mõlemad meenutamas neid, kes andsid oma elu Eesti vabaduse nimel. Mälestuskivi meenutab ka, et isegi rahaliselt raskel perioodil on võimalik langenuid mälestada. Nende kahe tähtsa märgi lähedusse on paigaldatud kivi kühüdatute mälestamiseks.

Kärner viis kohaletulnud ajaloolisele rännakule. Vabadussõja ausammas Järva-Jaanis on valmistatud skulptor Voldemar Mellniku kavandi järgi. Mellnik on teinud ausamba kavandeid ka teistesse Eestimaa paikadesse. „Vundamenti augu kaevandisid komitee liikmed, liiva ja kivi vedasid kohale ärksamad põllupidajad ning alusesse müüriti karp käibeloleva raha ja dokumentidega. Ausamba kõrguseks sai

490 sentimeetrit,» ütles Kärner. Kärner kõneles ajalooüritusest, kuidas 1929. aasta septembris avatud ausammas püsis kuni 1941. aasta kevadeni, mil see lõhuti tollaste kohalike võimude nõudel. Tükid jäid vedelema ja kui sakslased siia kanti jõudsid, siis taoti see ausammas uuesti üles. Teine maailmasõda tõi võidu Nõukogude Venemaale. Võidu hulka oli juba arvatud ka

Eesti. 1949. aasta kevadel lõhati monument nii, et kõik tükid viidi kohapealt ära.

1988. aastal hakkas tegutsema Järva-Jaani muinsuskaitse selts, mille eestvedaja oli Lembit Jüriso. Korraldati korjandus ausamba taastamistööde alustamiseks. „Paraku jõuti nii kaugele, et septembris 1989, kui oli ausamba asutamise 60. aastapäev, tuli tõdeda, et raha ei olnud nii palju, et suur mälestussammas taas luua, ja selle asemele pandi mälestuskivi,“ meenutas Kärner.

2024. aasta 29. septembril taaspühitses Järva-Jaani koguduse õpetaja Katrin-Helena Melder mälestuskivi, andes sellele õnnistuse ja kaitse kõrgemalt poolt. Järva abivallavanem Siim Umerov tänas Järva vallavalitsuse poolt Silva Kärnerit ja Anne-Mai Jürisod. „Mul on hea meel, et inimesed tulevad siia jätkuvalt. Et me mälestame neid mehi ja naisi, kes oma elu ja tervise eest võitlesid,“ sõnas Umerov. Vabariigi valitsusest oli kohal siseminister Lauri Läänemets. Läänemets sõnas, et vabadussõja mälestamise üks oluline eesmärk on meele pidada neid, kes lahingutes langesid. „Iga sõda on ühele riigile katastroof, aga see on katastroof ka igale perele. Eriti siis, kui pead kellegi lähedase sinna sõtta jätma.“ Läänemetsa tõi välja, et lisaks mineviku meenutamisele on vabadussõja meele hoidmisel ja vabadussõja mälestusmärkide juures käimisel väga oluline osa ka tuleviku jaoks. Inimesed kipuvad põlvkondade vahetudes möödani ära unustama ja see võib olla üks suuremaid vigasid väikse rahva jaoks.

Mälestuskivi taaspühitsemisele eelnes jumalateenistus Ristija Johannes kirikus Järva-Jaanis. Pärast pühitsemist suunduti aga pastoraati, kus oli avatud näitus ning toimus Ründo Mültsi eestvedamisel vestlusring.

Ajalooline maja saab tuttuue katuse

Amblas vahetatakse pastoraadi katust. Ambla kiriku õpetaja Tõnu Linnasmäe sõnul on tööd käinud kaks kuud. „Väga suur töö oli kolme vana katusekihi mahavõtmise: kõige peal oli eterniit, selle all bemiit ehk tõrvaga immutatud laineline papp-plaat ja kõige all laastud. Maha võeti ka vana roovitus, sest selles oli palju naelu ja seda poleks saanud uue plekk-katuse all kasutada,“ selgitas Linnasmäe. Nüüd on paigaldatud aluskate ja uus roovitus, mille rihtimine

oli paras töö, sest maja on ehitatud aastal 1878 ehk aasta pärast legendaarse pastori Alexander Lepold Paulseni surma.

Linnasmäe sõnul jooksis vana katusekate juba mitmest kohast läbi ja ta on käinud sinna isegi naelu löömas, et katus ikka püsiks. Uut katust ehitab Valtsimees OÜ, ligi kolm tonni katuseplekki ootab paigaldamist. Katusepinda on 575 ruutmeetrit. Tööd peaksid lõppema novembri keskel. „Töömehed on hästi hoolsad, teevad nagu omale,“

polnud Linnasmäe kiitusega kitsi.

Korda tehti ka korstnad: potsepp ehitas vasakpoolse korstna kõrgemaks ja üks korsten sai uuesti laotud.

Raha saadi muinsuskaitseameti omandireformi käigus tagastatud ehitismälestiste taotlusvoorst. „Kokku maksab katuse renoveerimine 92 529 eurot, muinsuskaitse saime 83 276 eurot ehk 90 protsenti, kümme protsenti ehk üle 9000 euro peame ise leidma. 1000 eurot

andis Järva vallavalitsus, lisaks ka 3000 eurot investeeringuteks, aga see läheb kabeli katusekateks – sammal oli peal, kivid nihkunud, katus jooksis läbi ja vamm on teinud hullu tööd. Katuse uuendamine läheb esialgu plaanitust kolm korda kallimaks,“ rääkis Linnasmäe. „Tegin just täna (1. oktoobril – toim) taotluse avariifondi, et kabeli katus talveks konserveerida, ka tulevaks aastaks sai taotlus tehtud. Kui saame raha juurde, saab tööga jätkata.“

Imavere juubelihõngulised olümpiamängud

„Ma osalen siin esimest korda, aga olen juba suure emotsiooni saanud, sest pole kunagi olümpia rongkäigus kaasa löönud – teiega koos sain ma seda teha,“ muljetas 25. septembril toimunud Imavere kooli olümpiamängude rongkäigu järel Järvamaa spordiliidu koolispordi projektijuht Piret Reinfeld. Temale oli see esimene kord, aga Imavere kool on saanud suure spordipeo melu nautida juba viiel korral. „Olümpiamängudest on saanud traditsiooniline kogu kooliperet ühendav võistlus,“ ütles kooli 9. klassi õpilane Henri Palmi. Tema roll oli kanda olümpialippu ning juhatada sisse kõned.

Päev pidas silmas suuri olümpiamänge ja sealseid traditsioone. Suure olümpialipu lehvides sammusid Imavere kooli- ja lasteaiapere, sõbrad Astangu koolist, Järva vallavanem Toomas Tammik, Järvamaa spordiliidu juhataja esimees Arto Saar, Jär-

vamaa spordiliidu koolispordi projektijuht Piret Reinfeld, Hundu ning mõned teisedki sõbrad kooli juurest staadionile. Rongkäik nagu päris olümpial! 500 meetrit eemal oligi staadion ning seal algasid kõned.

Olümpiamängud kuulutas avatuks kooli direktor Margit Reinpõld sõnadega: „Võitku sõprus!“ Häid soove jagas ka Järva vallava-

nem Toomas Tammik: „Soovin teile sportlikku päeva ja mõnusat mõõduvõttu. Mõõduvõttu eelkõige iseendaga.“ Järvamaa spordiliidu juhataja esimehe Arto Saare sõnul oli Imaveres näha sportlikku vaimu ning kuna taevataat puistas mõned vihmapiisad, juhtis Saar tähelepanu, et sporti saab teha iga ilmaga. Ja ilmast Imavere koolipere ning külalised ennast tõesti häirida ei

lasknud. „Mul on väga hea meel, et Imavere kool on sportlik kool, olen väga sageli käinud teile õpetamas võrkpalli, mis on ka minu üks südameala,“ ütles Piret Reinfeld.

Järgnesid vannete andmised. Täpselt sellised nagu olümpia-töötused maailmamängude avatseremoonial. Kohtunike vande andis 9. klassi õpilane Merili Kala. Vandes lubas ta oma kohustusi erapooletult täita: „Luban kõikide kohtunike ja ametiisikute nimel, et me täidame neil olümpiamängudel oma kohutusi täiesti erapooletult, austades reegleid, mille järgi olümpiamänge peetakse tõeliselt sportlikus vaimus.“ Sportlaste vande andis aga 8. klassi õpilane Marinelle Maasing: „Luban kõikide võistlejate nimel, et me osaleme neil olümpiamängudel, austades reegleid, mille järgi olümpiamänge peetakse, pühendades endid dopingu- ja droogidevabale spordile, tõeli-

selt sportlikus vaimus, spordi kuulsuseks ja meie võistkondade auks.“ Ja nii saidki mängud alata.

Riikide nimedega sildid, mis rongkäigul osalesid, pandi platsi serva. Lasteaed suundus oma alale ning staadionile jäi üheksa võistkonda Imavere ja Astangu koolist. Alasid sai teha nii kaua, kuni mängis muusika, muusika lõppedes suunduti järgmisele alale. Ühel alal oldi viis minutit. „Teete seda ala nii, kuidas jõuate,“ innustas kooli liikumisõpetaja Taiga Laur.

Mõõtu võeti üheksal alal, kus läks vaja nutikust ja kiirust. Oma alad panid välja kaitseliit, päästamet, Imavere päevakeskus, Järva valla noorsootöökeskus, Paide linnameeskond, Eesti piimandusmuuseum, Paide võrkpalliklubi ning kaks ala mõtlesid välja kooli 9. klassi õpilased. Üritust toetasid eriolümpia Eesti ühendus ja Eesti olümpiaakadeemia.

Miks aga mängudel osales

ka Astangu kool? „Nemad on sellepärast, et meil on projekt „Kaasav tervislik eluviis koolides“, mis on eriolümpia Eesti ühenduse projekt,“ selgitas Laur. Projektis osalemine tähendab, et Imavere koolil on koostööpartner erikoolist. „Meie kool on partner Nurme koolile. Nurme kool on erikool. Me oleme koos Nurme kooliga selles projektis sees, juba kolmas aasta läheb. Ja Astangu tuli külalisvõistkonnaks nende kaudu.“ Koos tegutsedes ei tehta vahet, kes on tavalapsed ja kes erikoolist. „Me oleme kõik koos. See on väga ilus deviis olümpiamängudeks.“

Liikumine on Imavere kooli jaoks väga oluline, võetakse osa ka programmist „Liikuma kutsumine kooli“. Koolis käivad mitmed sportlased, tehakse erinevaid võistlusi, tähtsustatakse liikumist ning käiakse ka ise koolist väljas mõnel toredal kohtumisel või ettevõtmisel.

Kohvihommik

“ASFALDIST KOSMEETIKANI - EHK MIS ON LIGNIIN?”

KATRIN JÕGI

FIBENOL OÜ,
KESTLIKKUSE KOORDINAATOR

16. oktoober kell 10:00
Paide, Keskväljak 15
II korrus

Eesti Keeletoimetajate Liit

Kutsu keeleteimetaja külla!

10 tasuta toimetamistööd ja nõustamistundi

OKTOOBRI JA NOVEMBRIS

Mõtete kvaliteedist, pingeseisundist ja pauside tegemisest

KRISTI KIRSS

Oktoober on vaimse tervise kuu. Vestlesime sellel puhul Järva vallas tegutseva psühholoogiga.

Kaidi-Ly Välb on töötanud Imavere kooli psühholoogina viis aastat, aga vaimse tervise abi on ta pakkunud juba 20 aastat. Ja seda peamiselt täiskasvanutele. Psühholoogiani viis teda soov teada saada, kuidas inimesed mõtlevad, mis paneb neid otsustama mingite asjade kasuks või vastu. „Mind huvitas inimese sisemaailm,“ ütles Välb. Lisaks sellele, et Välb on õppinud psühholoogiks, on ta laiendanud oma teadmiste ja oskuste pagasit ka teistel koolitustel. „Edasi läksin terapeudiõppesse – kolm aastat õppisin holistilist regressiooniteraapiat. See oli, mis mind päriselt huvitas, avardasin oma arusa-

mist, mis inimese sisemaailmas toimub,“ kirjeldas Välb, kuidas ta õppis mõtte-, tunde- ja käitumisprotsesse. Lisaks õppis ta tundma meetodeid, kuidas inimeses toimuvat märgata ja sellega tegeleda. Ta on õppinud neurolingvistilist programmeerimist, mis hõlmab endas keele, närvisüsteemi ja harjumuste koostööd.

MÕTETE KVALITEET LOOB EMOTSIONAALSE SEISUNDI

Välbi sõnul on vaimse tervise kvaliteet suures plaanis seotud mõtlemisega. „See, mida inimene mõtleb, kuidas mõtleb, loob talle emotsionaalse seisundi. Loodud seisundist sõltub, mida ta teeb, kuidas teeb, mil viisil käitub, kas otsustab midagi või mitte ja mis edasi juhtub.“ Siinkohal ei erine lapsed ja täiskasvanud üksteisest kuigi palju. Mõlema puhul sõltub palju mõtete kvaliteedist. Välbi sõnul lükkab enamik inimesi oma tegemisi edasi, siinkohal

ei saa rääkida väga heast mõtete kvaliteedist. Vaimsel tervisel on oluline roll selles, kuidas inimene suudab midagi õppida. See on seotud enesearenguga.

Välbi sõnul on hästi oluline õppida märkama, mis sisuga mõtted inimesel iga päev peast läbi käivad. „Isegi kui mõtleme, et oleme endast ja oma tegevustest ülitraditsioonid, ei suuda inimene kõiki oma mõtteid ära fikseerida. Suur osa nendest mõtetest on ikkagi automaatsed, mida olakse harjunud mõtlema.“ Välb toob näite vihastumisest. Kui inimene on harjunud kergesti vihastuma, ei pruugi ta märgatagi enda hääletooni tõusmist. See, millega inimene on harjunud, on tema jaoks loomulik. Kõrvalt võib inimesele öelda, et ta tundub hetkel vihane, inimese ise võib seda hoopiski eitada.

INIMENE HARJUB KA PINGESEISUNDIGA

Sama on stressi ja pingega.

Pikka aega stressi kogedes võib inimene sellega ära harjuda, nii et ei taipagi, mis seisundis ta parasjagu on. Näiteks lõug on pinges, õlad krampis, käed kisuvad rusikasse, aga ise seda ei märgata. „Ja see ei tähenda, et see on normaalsus, et see peabki nii olema. Inimene lihtsalt harjub kõigega, ka pingeolukorraga ja võtab seda kui paratamatust,“ arutles Välb.

JÄRJEPIDEVUS AITAB

Oma automaatsete reaktsioonide märkamine võib olla vahel väga raske, aga seda saab teha tasapisi. Kui inimene reageerib millelegi väga tugevalt, siis ta ei pane tähele, mis tema sees enne seda reaktsiooni toimus. Kui sõna on öeldud või tegu tehtud ja emotsionaalne laeng seal taga vaibunud, siis tekib hetk märkamiseks. Välb soovib uurida, mille peale mõeldi enne seda, kui järgnes reaktsioon. „Tagantjärele rahunenud meelega suudetakse leida see koht üles. Kuidas ma tundsin ennast enne seda olukorda? Mida ma enne seda tunnet mõtlesin? Niimoodi saab väikeste sammudega tagasi minna.“ Kui inimesel pole eneseanalüüsimise harjumust, võib ta esimese hooga öelda, et ei mõelnud midagi. Siin aitab järjepidevus. Kui järjepidevalt ennast uurida, võib märgata, mis eelnes pingeseisundile. Tüldes pole vahet, kes alustas. Keskenduda tuleks iseendale ja enda reageeringule. „Keegi ei aja mind vihale, ma ise vihastun,“ lisas Välb.

Järjepidevusega on võimalik õppida märkama enda tundeid ja emotsioone. Enne, kui tunne läheb suureks, on inimese sees väikesed impulsid, mida saab õppida märkama. Igal inimesel on need erinevad. Näiteks võib selleks olla küünte surumine peopessa või tunne, et kurgus hakkab nõõrima. Samuti külma või kuumana tunne mõnes keha piirkonnas. Märgata tuleb kõige esimest välgatust. „Kui sa selle ära tunnend ja aru saad, et nüüd see tuleb, siis sellel hetkel see

tunne enam edasi ei kasva,“ selgitas Välb. „Kui sa ei pane seda esimest nipsu tähele, juhtub see mis tavaliselt. Kes on harjunud emotsionaalselt tulistama, see tulistab. Kes on harjunud endasse tõmbuma, see tõmbub. Mõlemad täiesti vastandlikud käitumised võivad esineda sama probleemi peegeldusena.“ Kõik sõltub inimese temperamentitüübist, isiksusetüübist ja harjumustest.

JÕU KOGUMINE JA TAASTAMINE

Osa inimestest, kes pingutavad füüsiliselt, võivad tunda, et selle abil tekkis ka lõdvustus. Tekib see aga sellest, et keha on väsinud. Pinge võib jääda kehasse alles. Vahel tehakse ka rahulikke tegemisi, näiteks loetakse, heegeldatakse, aga siiski ollakse pinges. „Vahet pole, kas meie igapäevatöö või valdav osa päevast on füüsilise aktiivsusega või ajutööga seotud: mõlemad võivad väsitada ja mõlemad võivad tekitada pingeid,“ ütles Välb. Oluline on pärast väsimust kõigepealt jõudu koguda, enne kui rutata järgmiste toimetuste juurde. „Jõu kogumine käib rahulike tegevuste abil. See tähendab, et kui sa tuled töölt või oled kodus aiamaa üles kaevanud, tuleb aeg maha võtta,“ selgitas ta. Välb loetles mõned rahulikud tegevused: lugemine, kirjutamine, maalimine, käelised tegevused, looduses jalutamine. Enda jaoks tuleks sobiv valida, kõike ei pea korraga tegema. Rahulik tegevus on tehtav kas mõtte tasandil või kõigi oma viie meele abil.

Rahulike tegevustega kogub inimene jõudu. Jõudu taastatakse aga aktiivtegevustega. Välbi sõnul on mõlemad inimese elus vajalikud kohal. Kõigepealt tuleb jõudu koguda, siis taastada.

PAUSIDE TEGEMINE

Aeg-ajalt võiks iga inimene päeva jooksul teha pause. Ka tööpäeva sees on ette nähtud pausid. Need on vajalikud vaimse tervise hoidmiseks. Pauside olemus sõltub sellest, milline on

töö sisu. Kui tehakse füüsiliselt aktiivset tööd, siis pauside ajal võiks teha rahulikke tegevusi. „Hästi sobivad ka igasugused silmaharjutused,“ soovitas Välb teha näiteks silmaringe, diagonaalis üles-alla vaatamist. Paus on ülioluline. See muudab ka töötegemise efektiivsemaks. Inimene peab tegema pause, et enda võimekust alles hoida, et olla tootlikum ja loomingulisem. „Ümberlülitused on vaimses mõttes nagu keti teritamine. Selleks, et kesta kauem, et olla tootlikum, loomingulisem, et pidada vastu, maandada pinget, see on see keti teritamine. Lihtne asi, aga raske meeles pidada.“

MÕNED HARJUTUSED:

Pea tühjaks tegemise harjutus Paned silmad kinni ja teed hästi aeglaselt silmamunadega silmaringe. 7–10 ringi ühtepidi ja 7–10 ringi teistpidi. Hästi aeglaselt ja rahulikult. Vahepeal silmi lahti ei tee. Kui pärast harjutust silmad avad, on pea mõtetest täiesti tühi. See liikumine lõdvestab silmalihaseid ja aju. Pea läheb tühjaks ja pinge kaob ära. Harjutuse tegemiseks läheb ajaliselt umbes 30 sekundit. Sobib nii vaimse kui ka füüsilise pinges korral.

Kümne sekundi tehnika Kui me tahame mingisuguseid uskumusi või harjumusi muuta, tuleb alustada väikestest sammudest. Liiga suurt harjumust ei võta inimene kunagi omaks. „Lihtne on lisada harjumusi, mis võtavad vähe aega,“ soovitas Välb. Ta soovib uut harjumust lisada nende tegemiste juurde, mida kindlasti teed. Näiteks hammaste pesemine.

Näiteks võiks üks harjumus olla hõõruda nimetissõrme ja põialt omavahel kokku. Ajaliselt kümme sekundit. Tegemise hetkel ei mõtle muule, kui keskendud kahe sõrme kokkupuutumisele. Harjutus aitab lõdvendada pinges meelt. Meie aju lülitub ümber sellele, et probleemide nägemise asemel hakata lahendus otsima.

Selgunud on tänavused tervisetöökandidaadid

Tervisetöökandidaatide tunnistamine toimub tervisefoorumil 16. oktoobril Türi kultuurikeskuses. Lisaks tunnistatakse tervisefoorumil haridusasutuste tootlustuse parimaid ja tänatakse sotsiaalvaldkonna tegusaid.

Kandidaadid

- Umbrohufestival ja pidulik lõunasöök. 2024. aasta 17. ja 19. mail toimus Koigi mõisa umbrohufestival. Ürituse eestvedaja on ettevõtlik kogukonnaliige ning piirkonna sädeinimene Kaie Altmets, kes on festivali korraldanud ja selle heaks rahastusprojekte teinud juba kümme aastat. Seekordse festivali taim oli harilik kõrvenõges.
- Järva valla haridustöötajate spordipäevad. 2021. aastast alates lõpetab Järva vallas kooliaastat haridustöötajate spordipäev. Mõtte algataja on Imavere kooli kehalise

kasvatuse õpetaja Taiga Laur, kes 2021. aasta juunis haridustöötajad Imaverre kokku kutsus. Taiga sõnul panid mõtte liikuma kutsuva kooli seminari korraldajad, kes käisid välja idee, et ka õpetajad võiksid liikuda.

- Papside klubi. Algatus toetas meeste tervislike eluviiside propageerimist ja pani aluse järjepidevale isade toetamisele Türi kogukonnas.
- Türi täiskasvanute tennisetreeningud 2024. Tennisetreeningud mõjusid kogukonnale väga positiivselt ning liikuma tulid ka inimesed, kes seda regulaarselt ei tee.
- Airi Lahesoo, Ines Metsla – Paide lasteaia Lillepai õppekoha kokad. Kokad on eesmärgiks ja fookuseks võtnud mitte ainult lastele kvaliteetse ja tervisliku toidu pakkumise, vaid ka kaastöötajate vaimse ja füüsilise tervise hoidmise.

- Kevadpealinn liigub. Kevadpealinn tähistas 2024. aastal 25. juubelit. Juubeliaastal oli suur tähelepanu liikumisüritustel, mis haarasid eri sihtrühmi, vanusegrupe, liikumisviise.
- Vaimse tervise toetamine Paide Hammerbecki põhikoolis. Ennetamiseks vaimse tervise seotud probleeme ja toetamiseks nii õpilast, koolipersonali kui ka lastevanemaid, oli 2023/2024. õppeaasta suunatud just sellele teemale.
- Vaimse tervise kohvik (peaasi.ee) Terje Helbma eestvedamisel
- Sellel aastal jõudis Paidesse peaasi.ee organiseeritud vaimse tervise kohvik, mis tähendab igal kuul tasuta üritusi, kus vaimse tervise kimpus olevad inimesed saavad abi ja nõu.

Eakad armastavad liikuda

26. septembril võis Järva-Jaani päevakeskuse ukse taga näha väga palju jalgrattaid. Mis toimus? Aktiivset eluviisi armastav seltskond oli kokku tulnud, et arutleda liikumise olulisuse üle ning kohtuda liikumisõpetaja Riina Klemetiga. Kahjuks praegune liikumisõpetaja tervislikel põhjustel mõnda aega harjutusi juhendada ei saa, seega arutleti Riinaga võimalikke uusi treeninguid. Riina juhendab ka Järva-Jaani kultuurimajas esmaspäeviti joogatundi.

Vestlus arenes teemadele, mida kohaletulnud on varasemalt teinud. „Elementaarne võimlemine, soojendus, venitused, hingamine,“ sõnas päevakeskuse juhataja Ines Kurvits. Eelmine juhendaja Anne-Mai rõhutas just hingamise olulisust harjutuste tegemisel ja jagas sellekohaseid nõuandeid. Harjutusi tehti mati peal või hoopiski toolil istudes. „Kes saab pikali, teeb pikali, kes ei saa, teeb tooli peal. Ta oli hästi paindlik,“ selgitas Ines, kuidas juhendaja kohandas harjutusi vastavalt osalejate võimalustele. Kõik selleks, et keegi endale liiga ei teeks. „Ta lihtsalt nägi, mida keegi suudab.“ Inese sõnul olid tunnid väga lõbusad, sai nalja ja naerda.

„Liikumine on ravim,“ sõnas Riina. Kohaletulnud tõdesid, et viimasel ajal on väga palju rõhutatud liikumise olulisust.

Varasemalt seda nii palju pole olnud. Riina tõi välja ühe toreda raamatu, mille on kokku pannud spordiarst Gunnar Männik. 400 lehekülge detailset ülevaadet inimesest.

Kuigi kohale olid tulnud ainult naised, jõudis jututeema ka meeste ja nende liikumiseni. Kus on mehed ja kas ka nemad peavad liikumist oluliseks? Kindlasti on teema ka meeste jaoks oluline, aga paljud mehed ütlevad, et igapäevane elu toob juba piisavalt võimalusi liikuda. Polegi vaja eraldi kuskil käia. Samuti võib liikumisvajadus sõltuda aastaajast. Eri aasta-

gadel on eri võimalused. Ja kel on oma aed, see saab piisava koormuse ka aiatööd tehes. Näiteks muru niites. Silma on jäänud ka noored mehed, kes kõnnivad titekärudega ringi. Ja neid on järjest rohkem! See teeb rõõmu. „Tänapäeva noored mehed on väga asjalikud,“ arvasid kohaletulnud. Järva-Jaanis on väga populaarne ka Järva-Jaani Arena, kus käivad eri vanuses inimesed ning vahel on koht isegi ülerahvastatud.

Arutleti ka pingutuse vajalikkuse üle. „Väike pingutus peab olema igas päevas, olgu ta füüsiline või mentaalne.

Enese ületamise kogemus on hästi oluline,“ leidis Riina. Kusjuures enese ületamine ei ole alati ühetaoline. Riina sõnul võib see eri eluperioodidel olla täiesti erinev. Näiteks kui inimene on läbi teinud operatsiooni, siis tema päevane pingutus on teistsugune kui inimesel, kellel seda probleemi parasjagu pole. „Pingutust ei saa mõõta ja kaaluda, see on igapäevane kogemus,“ lisas Riina.

Päevakeskuses käivad koos aktiivsed inimesed, kel on väga suur tahe korraldada üritusi ja mõelda välja uusi tegevusi. Nii saab peletada ka igavust. „Inimesed ise algatavad neid asju. See on äge,“ rõõmustas Ines. Näiteks käiakse kepikõnniringidel, tehakse diskot, samuti on kujunenud harjumuseks avastada Eestimaa eri paiku, kasutades selleks liinibusse. Viimati käidi Rakveres. Minnakse kohale hommikul, kulgetakse vabas tempos ja ühel hetkel tulakse tagasi. Ka bussijuhtidele valmistab rõõmu näha tühjade istmete peal sõitjaid, sest neid on pigem vähe. Väga vahva oli ka kanuuretk Põltsamaa kandis. Raja peal oli ka takistusi nagu näiteks langenud puud, aga sellest hoolimata läbiti lõbusalt kaheksa kilomeetrit. Kes tahab, leiab võimalusi liikumiseks ning vanuse ei ole takistus.

Sünnipäevalapsed

65
INDREK ANARI
KAUR VASSILJEV
LEMBIT LAHE
MARJU RUBLI
VIRVE KALJUMÄE
LAINE JÜRGEN
ANNE VARMA
LINDA TIISVELT
70
VILLU MEIUOKS
VLADIMIR LUŽITSKI
RAIVO PILV
JAAN BILD
MILLEN REINSALU
MAIRI TIITSEN
75
PRIIT AINSOO
HELVE ARUNURM
TAIMI KARU
VIRVE URVA
ELLEN RÕNGELEP
76
HEINAR NAIRIS
REIN NUIAMÄE
ELVI MORZOVA
RIINA LUMISTE
LAINE LAANJÄRV
ERNA SAKKOOL
HELBE VIKS
LEILI SEPTER
AINO MAND
77
LEO MEIGAS
URMAS PIRNIPUU
GENNADY EROKHIN
IIVAR PARKER
ILMAR ROSENTAL
RIINA KUUSIK
VILVE HERMET
HELVE LEIB
ENE PLOOMPUU
78
ANTS KALDA
ANTS EELMA
JÜRI KONTUS
IMBI ÖÖPIK
SAIMA TEOR
TAISI ANGEL
REET KUUSIK
LIA PENT
79
KALLE JUNS
ILMAR KAMS
VELLO LEPIK
ASTA KIVI

ÕILI REINSALU
80
VELLO KLEMMER
MAIA ANDERSON
EVA VILLEMSEAR
MALLE NÕMMIK
MAIE AGAN
ENDLA MIKSON
81
ENN KARUAUK
KALLE AAN
RUDOLF LAUKUS
MARET JÄRVE
MAE NUIAMÄE
REET LOOG
82
LIIA PAJULA
EVI NUIAMÄE
ILME JÄRVAMÄGI
TAIMI SIIMER
83
LEO VAHESAAR
TEUVO TAPANI
VENÄLÄINEN
HELGA POMMER
AIME KLAP
84
VAIKE JÕESMA
VALVE SOMMER
EEVI KINK
ELVE SAGAR
85
JAAN ORG
LAINA PEHAP
LEIDA MÄNDLA
LINDA JEROHHINA
AINO MARKUS
86
ANTS SALMU
VALVE ADUSOO
URVE AALOE
89
HELGI LAIMETS
91
ALIIDE NEIDRE
92
HANS SALUSTE
93
HELGA SIKKA
VEERA ARIKAINEN
94
ALEKSANDR
VETOSHKIN
LEILI SOMMER
95
FRIDRICH BAHMAN

VÄÄRIKATE ÜLIKOOL TÜRIL XI ÕPPEAASTA

TÜRIL KULTUURIKESKUSES 14. NOVEMBRIL KELL 13.00

LOENGPÄEVA KÜLALISED JA TEEMAD:
DIANA OKAS
(TRANSPORDIAMETI LIIKLUSEOHUTUSE OSAKONNA EKSPERT)
"TURVALISELT LIIKLUSES"
ELERI LUHAMETS
(VILJANDI MÄLUKLIINIKU JUHATAJA)
"MÄLUHAIGUSTE ENNETAMINE"

KOHVIPÄUS 3€ VÕTA TASS KAAS!

INFO: KRISTINA GUDINAS /PROGRAMMIJUHT/
e-post: kristina.gudinas@ut.ee / tel. 503 9073

VÄÄRIKATE ÜLIKOOL TÜRIL XI ÕPPEAASTA

TÜRIL KULTUURIKESKUSES 17. OKTOOBRI KELL 13.00

LOENGPÄEVA KÜLALISED JA TEEMAD:
KAI RÄISA
(PERETERAPEUT)
"VANAVANEMATE OLULINE ROLL."
Lisaks raamatu "Vanaema Friidaga jagatud lood" loomisloogu
MERIKE SISASK
(SOTSIAALTERVISHOUI PROFESSOR)
"VANAKS SAADA VÕI VANAKS JÄÄDA? RÄÄGIME VAIMSEST TERVISEST"

KOHVIPÄUS 3€ VÕTA TASS KAAS!

INFO: KRISTINA GUDINAS /PROGRAMMIJUHT/
e-post: kristina.gudinas@ut.ee / tel. 503 9073

TASUTA KOOLITUSED

750+ KOOLITUST

Arenda tööalaseid oskuseid ja ole osa tuleviku tööjõust - üle 750 koolituse enam kui 40 valdkonnas.

VALI KOOLITUS JA OSALE

haridusportaal.edu.ee/tasuta-kursused

KUHU MINNA

11. oktoober kell 18 Järva-Jaani kultuurimajas kontsert „Saame kokku hoogsas rütmis“ memmede rahvatantsurühma Taveri 30. tegevusaasta lõppemise puhul. Öhtut sisustab Jaan Kirss
11. oktoober kell 18.30 Imavere rahvamajas mälumänguturniiri Ajuragin hooaja avavoor. Küsimused koostab Villu Päärt
- 11.–12. oktoober kell 16 Koigi spordihoones ja mõisas IX noortekohtumine
12. oktoober kell 10.30 algusega Matsimäe karjääri lõkkekohast kultuurilooline palverännak „Järva-Madise kihelkonnapiirilt Matsimäeni. Minu esimene palverännak“
12. oktoober kell 11 Aruküla mõisas Kalju Lepiku 22. luulevõistlus
13. oktoober kell 10 Rabamatk. Kogunemine Müsleris Saare seltsimaja õuel
13. oktoober kell 16 Imavere rahvamajas esitab Pajusi teater S. Mrožeki / T. Kruusi etendust „Ulgumerel“
- 14.–21. oktoober Järva valla sünnipäevanädal
- 14.–17. oktoober Imavere rahvamajas Eestimaa rahvamajade nädal „Meie inimesed“
15. oktoober kell 11 Imavere rahvamajas R. Kamsenile pühendatud laste luulepäev Luulelumi
16. oktoober kell 10–12 Aravete kultuurimajas Kratilood – noorte jutuvestjate konkurs
16. oktoober kell 17 Imavere rahvamajas kesknädala kohvik. Külas fotokunstnik Väino Valdmann Põltsamaalt ja pillimees Andri Lobjakas Lihulast. Laua katab hõrgutistega E-kohvik.
17. oktoober kell 18 Koeru kultuurimajas kino. Eesti mängufilm „Emalõvi“
19. oktoober kell 13–16 Aravete kultuurimajas eakateklubi Vokiratas klubiõhtu, külas Kalev-Band, pilet 7 eurot
19. oktoober kell 17 Koigi mõisas Koigi kultuuriseltsi estradiring, ansambli Prill ja Hõbehall 25. Tantsutab ansambel Merve
21. oktoober Albu raamatukogu ettelugemispäev Järvapeesa lasteaia Albu majas
21. oktoober kell 10.30 Koeru kultuurimajas koolivaheaja kino „Veealune seiklus“
21. oktoober kell 19 Järva-Jaani kultuurimajas Järva valla sünnipäevapidu
22. oktoober kell 9.30–16 Koeru kultuurimajas Järvamaa lasteaiaõpetajate koolitus
23. oktoober kell 10.30 Koeru kultuurimajas koolivaheaja kino „Meisterkock Mary“
26. oktoober kell 13 Koeru kultuurimajas Kanarbiku sügispidu
27. oktoober kell 19 Järva-Jaani kultuurimajas Komöödiateatri etendus „Lumevangis“
- Oktoobris kell 10–17 (R–P) avatud Järva-Jaani muuseumide keskus ja vanatehnika varjupaik

Muusikapäeval käidi Paulsenite radadel

2. oktoobril möödus 220 aastat Ambla pastori ja rahvusliku liikumise tegelase Alexander Lepold Paulseni (1804–1877) sünnist. Pastor Paulsen oli Ambla koguduse õpetaja 43 aastat. Sel aastal möödus 145 aastat ka tema pojapoja, muusikapedagoogi, viiuldaja ja eesti rahvusliku viiulikoolkonna rajaja Johannes Paulseni (1879–1945) sünnist.

Meie kultuuriloos oluliste teemade ja inimeste mälestuse hoidmiseks ning nooremale põlvkonnale edasiandmiseks toimus rahvusvahelisel muusikapäeval, 1. oktoobril Ambla kirikus Paulsenite perekonnale pühendatud kultuuriloo päev.

Esmalt koguneti pastor Paulseni kalmule, kus õpetaja Tõnu Linnasmäe meenutas mõne sõnaga haridus- ja muusikalembelist meest, kes aastal 1869 viis Ambla mehed, kohalikud koolmeistrid Tartusse esimesele laulupeole. Pastor Paulsen selgitas neile laulu tähtsust ja seda, kuidas see rinna rõõmsaks teeb, mispeale koolmeistrid kostsid, et nad läheks laulupeole küll, aga kes laulud selgeks õpetab. Koolmeistrid pakkusid siis toona juba 65-aastasele Paulsenile, et kuna tal on viul ja ta oskab muusikat, õpetagu mehed ka laulma. Nii läkski.

Pastor Paulsen lasi ömmelda ka ilusa lipu, mille all esimesele laulupeole mindi. Seda reliikviat hoitakse nüüd Paides Wittensteini muuseumis ja tuuakse vaid pidupäevadeks Amblasse.

Muusikapäeval töid kirikusse muusikat Koeru muusikakooli õpilased Loviise Heil ja Lisandra Tammik, kontsertmeister oli Siret Heinaste.

Pastor oli 72, kui ta suri. Ajaleht Postimees kirjutas sel puhul, et paljudel kohalikel olid pisarad silmas, kui nii leebe, heatahtlik, musikaalne ja sõbralik vaimulik siit ilmast lahkus.

Linnasmäe sai alles eelmisel aastal teada, et tema abikaasa Caroline Paulseni (snd Luther), Tallinna raehärra tütre suguvõsa oli tõepoolest usupuhastaja Martin Lutheri venna järeltulija.

Ründo Mülts ajakeskusest Wittenstein ütles, et on tore, kui meie kihelkonnad elavad ja seal meenutatakse neid, kes on kandnud aastasade jooksul kohalikku vaimsust. Meie kohustus on neid mees pidada ja nende lugu jutustada – seda nii kaasahaaravalt kui võimalik.

Mülts tuletas meelde, et pastor Alexander Lepold Paulseni eluaastad 1804–1877 langesid murrangulisele perioodile meie ajaloo: talurahvas vabanes pärisorjusest, inimestele anti pe-

rekonnanimeid, oli rahvuslik ärkamisaeg, esimene laulupidu, loodi seltse. Paulsen oli kogu selle vaimsuse kandja Ambla kihelkonnas, mis oli Eestimaa kubermangus üks aktiivsemaid rahvusliku liikumise kantse.

Riina Roose Tallinna linna-teatrist tuletas aga meelde, et järgmisel aastal saab rahvusvahelise muusikapäeva tähistamise algusest juba 50 aastat – aastal 1975 algatas selle päeva maailmakuulus viiuldaja Yehudi Menuhin, kes oli, nagu Johannes Paulseni, ka õpetaja ja dirigent.

Paulsen, kes oli õppinud Moskvas ja Viinis ning täiendanud end Münchenis, oli meie viiuliõpetuse koolkonna rajaja – see aunimetus saab osaks vähestele.

Ta võrdles Paulsenit samuti Moskvas õppinud Voldemar Pansoga, kes aitas selgitada koolkonna tähendust. Koolkonna tugevust näitab Roose sõnul aga seegi, kui

inimesed suunduvad hoopis teisele elualale ja saavad ka seal hakkama. Kuldsete kätega pedagoogi Paulseni õpilased olid näiteks helilooja Evald Vain, meie lauluisa Gustav Ernesaks ja kirjanik Eno Raud.

Kui Roose läks 1979. aastal, Paulseni 100. sünniaastapäeval muusikat õppima, polnud meie keelpilliõpetus veel sellest august, mille okupatsioon oli tekitanud, välja saanud. Meie pillimängijate paremik oli kas küüditatud või põgenenud, ka Johannes Paulsen, sünnilt sakslane, siirdus 1939. aasta sügisel Saksamaale. Jäämise korral oleks teda oodanud surm siin või Siberis.

Niina Murdvee MUBA-st nimetas end Paulseni akadeemiliseks lapselapseks, kuna tema õppejõud oli Johannes Paulseni õpilane Vladimir Alumäe.

Johannes Paulseni viiulil musitseeris Marie-Helene Aavakivi, teda saatis oreil Anneli Tohver.

OSTAN
IGASUGUSEID VANU FOTOSID
JA KOOLILÕPU MÄRKE

TÜRI FOTOGRAAF
RENÉ VIJAT
Tel 525 8325
renewiljat@gmail.com

Viru Arborist OÜ

PAKUME ARBORISTI TEENUSEID

- Ohtlike puude raie
- Seisukorra hindamine
- Puuhooldustööd
- Hekkide hooldus
- Võrade sidumine
- Puiduhakkuri teenus, Ø 20cm

Kutsetunnistused
141998, 141999

Reigo: 5800 1880
Gustav: 5919 2441
viruarborist@gmail.com

Rabamatk
13. OKT 2024
ALGUSEGA KELL 10.00
KOGUNEMINE
MÜSLERIS, SAARE SELTSIMAJA ÕUEL

OMAOSALUS 3€, ALLA 12 AASTASED TASUTA
KÜLASTAME KÕISI RABA
MATKAL AJALOOLISED JUTUAJAMISED
PIKNIK

INFO JA REGISTREERIMINE
pillepiigert@gmail.com
58541104

Toetavad
JÄRVA VALD

Viru Küla Selts kutsub
Hingedea ja väljasõit
Võhma Valgusvabrikusse
02.novembril 2024.a kell 11:00

Hingedeaeg. Looduse puhkuseks valmistumine toetab imeliselt inimese hämarus ja jahedus loob vajaduse märgata valgustavat ja soojendavat leeki endas – hingesoost, -valgust ja -tarkust.

Osalustasu 15 eurot (sisaldab bussisõitu, ekskursiooni, päevapraadi)
• Oma osalemiseks: teata 27.oktoobriks 2024

EKSKURSION KÜÜNLAVALABRIKUS – milliseid materjale kasutada, millist tahti ja vormi valida, kuidas küünalt õigesti põletada ja pärast selle eest hoolitseda. Võimalus piiluda üle käsitöömeistrite öla ja koos valada Sinu enda küünal! KAUPUS "KIHVT GALERI" – saab kaasa osta nii küünalid kui kõike vajalikku koduseks küünalde meisterdamiseks KOHVIK "VÕHMA" – pakub meile maitsvat päevapraadi.

• INFO ja KIRJAPANEK
• Külli 5266745 või Anneli 55601805

Väljasõidu toetajad: Viru Küla Selts MTÜ ja Järva vald

2. oktoobril allkirjastasid Koeru keskkooli direktor Anneli Eesmaa ja MTÜ Kareda Taktikalise Tegevuse Liidu (TTL) treener Alar Sakkool vara kasutusele andmise lepingu, millega TTL sai endale juurde tuttuue Saksa firma Feinwerkbau õhupüssi. Ja nagu lepingus kirjas, hakkavad sellega laskma Koeru keskkooli 10. ja 11. klassi noored riigikaitse tundides, kokku 48 noort. Noorkotkad ja kodutütred ka. Anneli Eesmaa täpsustas, et püss maksis 1750 eurot ja see raha saadi eraannetusena Jaak Madissonilt. Karedal on Järvamaa ainuke sisetiir, kus tohib lasta püstolit ja õhkrelva ning kuhu sõidavad harjutama noored kogu Järvamaalt. Sakkooli sõnul mahub lasketiiru korraga trennima seitse noort, neile püsse jagub, ka mahub Koeru kooli uus auto seitse sõitjat. Viimase uue püssi ostis ta tiiru kevadel, kui Koeru kooli lastele riigikaitse

tunde andis. Treeningud juba käivad, noori osaleb paarikümne ringis, ja Männiku lasketiirus on esimestel võistlustelgi käidud. „Koeru kooli tüdrukud on võistlustel hästi hakkama saanud. Kaitseliidu karikavõistlustel osalevad Eesti kõige paremad laskurid, meie tüdrukutest võitis Kedy Kopti 7. septembril Männikul toimunud võistlustel harjutuses 3 x 20 lasku lamades 9. koha (480 punkti). Harjutuses 30 lasku lamades sai Kedy Kopti 291,3 punktiga 8. ja Riste Helene Pard 270 punktiga 17. koha. Võistkond, kuhu meie neiud kuulusid, saavutas 5. koha,“ rääkis Sakkool. Kaitseliidu meistrivõistlustel 9. juunil, samuti Männikul, oli Kedy Kopti (NJ) harjutuses 30 lasku lamades 294,4 punktiga 5. kohal, sama koht saavutati ka võistkondlikult. „Pole tähtis, kui hästi sa esimesel korral lased, tähtis on pidev ja korralik treening. Ootan uusi tegijaid!“

Järva valla koolid olid edukad Järvamaa koolide 7.–9. klasside karikavõistlustel jalgpallis

TOOMAS AAN

Koeru keskkooli kehalise kasvatuse õpetaja

Paides toimunud jalgpalliturniiril selgusid võitjad tihe- ja konkurents. Koeru, Paide Hillar Hansoo põhikooli ja Järva-Jaani poisid kogusid kõik neli võitu ja ühe kaotuse. Paremusjärjestuse selgitamisel arvestati omavaheliste mängude väravate vahet. See näitaja oli parim Koeru võistkonnal ja seega läks neile ka võidukarikas. Koeru meeskonnas (pildil esimeses reas) mängisid Andre Toomi, Karl Kirsimets, Kris Kleitsmann, Kyrylo Bilous, Hugo Pajula, Oliver Pruu, Richard Hallik ja Arthur Hallik.

Turniiri parima mängija auhind omistati Koeru väravavahile Andre Toomile. Sitket män-

gu näitasid ka kolmanda koha saavutanud Järva-Jaani poisid (pildil tagareas paremal), kes vaatamata oma põhiväravavahi vigastusele võitsid viimases üliemotsionaalses mängus favoriidiks peetud Paide Hillar Hansoo põhikooli võistkonda. Veel osales Järva vallast väike Imavere kool, kes läks mängmängult paremasse hoogu ja saavutas lõpuks suurte koolide vahel tubli neljanda koha.

Järva-Jaani võistkond mängis koosseisus Robert Kõll, Rasmus Kraak, Jan Puusepp, Sten-Marten Raal, Joosep Nukke, Artur Saar, Patrick Loorents, Fred Lütsept, Georg Robin Roosalk ja Kristo Raigla.

Imavere võistkond mängis koosseisus Robin Randalainen, Lauri Ratasapp, Handre Nirgi, Romet Randalainen, Oleri Kala, Lukas Martii Teas.

VÕRKPALLIPIDU ARAVETEL
Sügis/talvine 6 etapiline turniir

ESIMESED ETAPID

22. oktoobril
12. novembril
26. novembril
10. detsembril

ARAVETE VÕIMLAS KELL 19.00

Kuni 30 mängijat korraga kolmel väljakul

Segavõistkonnad loosi teel

MÄNGIJATE VAHEL LOOSIME VÄLJA AUTO KASUTUSÕIGUSE NÄDALAVAHETUSEKS

Jooksev info Amba FB lehel ja Järva valla kodulehel.

Tule elaga, sest kõik mängijad on tuttavad!

AMSERV, Epilm, Tulehaldaja OÜ, Arvmer, ZIKUM, Pils, Saku Lõhe

VÕRKPALL
PEETRI KOOLIMAJAS
IGAL KOLMAPÄEVAL

KELL: 19.30

LISAINFO:
ingavutt@gmail.com
tel: 55591 606

KULTUURILOOLISTE PALVERÄNNAKUTE SARI
JÄRVA-MADISE KIHELKONNAS

Minu esimene palveränd
Kihelkonnapiirilt Matsimäeni
12. oktoober, algus kell 10.30
Kogunemiskoht: Matsimäe lõkkekoht
Rännaku pikkus 12,3 km

Igavikupühapäeva rännak
Matsimäelt Vargamäeni
24. november, algus kell 13.30
Kogunemiskoht: Vargamäe muuseumi parkla
Rännaku pikkus 9 km

Sammhaaval jõuluden
Vargamäelt kihelkonnakirikusse
15. detsember, algus kell 8.45
Kogunemiskoht: Järva-Madise kiriku parkla
Rännaku pikkus 4,5 km
11.00 III advendi jumalateenistus

Korraldame ühiselt transpordi kohtumiskohast rännaku alguspunkti. Matkaeine eest hoolitseb igauks ise. Täpsem info rännakujuhilt: Jane Vain, 54516999

Järva-Madise kihelkonnakirikus, Kihelkonnakirikus, Kihelkonnakirikus, Kihelkonnakirikus

Reakuulutused

Ostan teie auto, kaubiku või maasturi. Sobib ka remonti vajav, vajadusel äravedu puksiiriga. Tel 5636 3855.

Ostan venemootorataid, mopeede, võrre igas seisus tel 58096086.

Pakume Järvamaal aia- ja saetehnika remonti ning hooldust. Tel: 5673 7642

Igasuguse elektroonika remont, arvutite remont. Tel 58104539, es3rid@gmail.com, Järva-Jaani.

Müüa kuiva ja märga küttepuid koos kohale toomisega teile sobival ajal. Halu pikkused 30-75 cm, kogused täpsed. info 53594250.

Müüa kuivi küttepuid (30,40,50 cm), terrassilauda, sisevoodrilauda ja õhukuiva servamata sanglepalauda. Tel 5219496

Müüa 2-toaline korter Lehtse asula servas (Tapa vald) + Garaaž + Aiamaa. 49m², I korrus, kütteks malmkamin + õhkkütte soojuspump, internet. Garaaž maja ees, suur keldriboks. 8-korteriga maja. Rongi ja bussiliiklus Tln-Aegviidu-Tapa suunal. Hind: 38 000€. Tel: 5100824

Müüa 3 meetrist lehtpuu küttepuid. Samas müüme lõhutud küttepuid. Halupuu pikkus vastavalt kliendi soovile. Info tel.53064897.

Müüa soodsalt lõhutud kuivi ja tooreid küttepuid.
Tel 5347 1144.

Ohtlike puude langetus
tõstukilt Järva valla
piires. Tel 5624 3085

Hubane ja omanäoline
puhkemaja!
*KOOLITUS
*PEOLAUD
*LOODUSMATK
*MAJUTUS
Kontaktid:
Tel 58856955
info@jaagrivilla.ee
www.jaagrivilla.ee
FB: Jäägri Villa

Akende, uste ja muude puidutoodete valmistamine tellimuse peale.

Võtame tööle tislari.

Tel 5565 8919 • amblapuit@gmail.com
Pikk tn 6, Ambla

Vajad uut vihmaveerenni või katuselt lumetõkked puudu?

- Katuseredelid
- Lumetõkked
- Vihmaveerennide paigaldus
- Käiguteed ja platvormid

☎ 527 1059
✉ info@vihmaveerennid.ee
🌐 vihmaveerennid.ee

**KOGEMUSTEGA
PARTNER
SINU AUTOLE!**

- REMONT JA REHVITÖÖD
- 3D SILLASTEND
- DIAGNOSTIKA / ELEKTRITÖÖD
- KLIIMASEADMETE HOOLDUS
- KLAASITÖÖD / ESITULEDE TAASTAMINE

ROOSNA-ALLIKU, Pärnu mnt 7
Tel: 389 5557, 525 2166
autolammutus@stik.ee

PAIDE, Pärnu 57a
Tel: 3846083, 5340 5910
paide@stik.ee

AVATUD E-R 8-17

www.stik.ee

stikautoremont

PUISTEMEEES.EE

50 16 689

PUISTEVILLA PAIGALDUS

**FEKAALIVEDU
JÄRVAMAAL**

Voolik kuni 50 m

**Tellimine:
527 6087, Valeri
Hunting Grupp OÜ**

**FEKAALIVEDU
VÄLIKÄIMLATE RENT**

tel. +372 452 2002
e-mail: agri@speq.ee
www.fekaaliabi.ee

**UUED
VALLAKODANIKUD**

ARON NÕMMIK
UKU LUKAS MÄNDLA
EMMA MARIJ AIJA
DEMI LUNA TAIS

KARTUL SIMUNAST

TELLI KARTULIKOTT KOJU

WWW.KARTULIDEALINN.EE

51942122

KARTUL SIMUNAST

**FEKAALIVEDU JA
UMMISTUSTE LIKVIDEERIMINE**

Tel 384 6052 • info@jarvahaldus.ee

Järva Valla Leht

Väljaandja Järva Vallavalitsus
Järva-Jaani, Pikk 56,
info 5346 7235
Tiraaž 4000
Toimetaja Kristi Kirss,
kristi.kirss@jarva.ee
Trükk AS Printall
Toimetus ootab kaastöid iga kuu viimase täisnädala esmaspäevaks.

MATI PÖLISTE
AARE TORM
ELVI KANNIKE
MARE PÄRNIK
VILMA UDEKÜLL
MAIMU MÄE
SIRJE PARMAN

PUURKAEVUMEISTRID

Puurkaevude ja -akude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsiooniorustike, septicite ja süvaveepumpade paigaldus.

Lisainfo tel 50 21 279
www.puurkaevumeistrid.ee

RM EHTUS
5020032

- Katusetööd
- Fassaaditööd
- Rekonstrueerimine
- Projekteerimine

Katusekatte ja vihmaveesüsteemide müük ja paigaldus.
rmehtus.ee
info@rmehtus.ee
Tel 5020032

**VÄIKE-MAARJA
PUIT MÜÜB**

**Puitbrikett KASK
alates 240 €/alus**

**Puitbrikett TERMO
260 €/alus**

**Premium 6mm pellet
alates 250 eur/alus**

Transpordi võimalus **KIIRE TARNE!**
Kohapeal drive-in süsteem ja paki/kotikaupa müük
Info ja tellimine: tel. 520 6369

Soodne saematerjal! Lauad, prussid!
Küsi hinnapakumist numbrilt 515 0268

Asume: Väike-Maarja, Jaama 7a
Külasta ka kodulehte: www.vmpuit.ee

